

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparată

Revista apare regulat la 1 și 15 a fiecărei luni afară de lunile de vacanță Iulie și August (iar în cursul anului excepțional ca număr dublu) când apare odată pe lună

Abonamentul pentru Instituții și Autorități 600 Lei pe 1 an
Advocați 500 Lei pe 1 an
Magistrați 400 Lei pe 1 an
Un număr simplu 30 Lei
Un număr dublu 35 Lei
Un număr vechi 40 Lei

Redacția: Str. Calea Victoriei No. 53.
Telefon 590. Administrația: Str. Regina Maria 18 (Radio Reclame România S.A.) unde se primesc abonamente și orice cereri de adf. Telefon 630

Director fondator și redactor responsabil: **VASILE M. DIMITRIU** Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Colaboratori:

Alexandrescu Traian

Fost Prim-președinte de Tribunal
Avocat din București

Anca Justin Leontin

Judecător Trib. Cluj

Ceaur Aslan Ernest

Consilier la Curtea de Apel Timișoara

Balașiu Paul

Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Bartha Ignat

avocat din Cluj

Bolla Romul

Profesor la Universitatea din Cluj

Botez Corneliu

Consilier la Inalta Curte de Casație

Dimitriu Vasile

Profesor la Universitatea din București

Docan P. George

Presedinte Tribunalul Buzeu

Fillpescu Constantin

Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Fillpescu Ricard

Judecător tribunalul Cluj

Hațieganu Emil

Profesor la Universitatea din Cluj

Kis Maurișiu

Profesor universitar pensionar

Lazar Aurel

Fost ministru, Avocat Oradea-Mare

Maria Alexandru

Prim președintele Curtii de Apel
Timișoara

Micșa Pompei

Prim președintele Curtii de Apel Cluj

Munteanu Victor

Avocat din Sibiu

Negrea Camil

Profesor la Universitatea din Cluj

Onișor Victor

Profesor la Universitatea din Cluj

Pastia P. Vasile

Judecător la Trib. Cluj

Petrescu F. Vasile

Judecător de ședință la Trib. Sibiu

Popp Romulus

Prim președintele Curtii de Apel
Brașov

Porușiu Petre

Profesor la Universitatea din Cluj

Praporgescu Ștefan

Consilier la Curtea de Apel Oradea-Mare

Radu Iorgu

Profesor la Universitatea din Cluj

Ștețcu Emilian

Judecător șef la ocolul Mercurea-
Sibiului

Ștăncescu Ștefan

Prim președintele Curtii de Apel
Oradea-Mare

Tolciu Ioachim

Avocat din Cluj

Tănăsescu Teodor

Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Xantopol Constantin

Fost magistrat, Avocat din Cluj

CUPRINSUL:

1. Deschiderea anului judecătoresc
1927 la Inalta Curte de Casație de

G. Buzdugan

Prim Președinte

Inalta Curte de Casație

2. Instrucția penală, modul de urmare,
Jurisprudența Trib. Arad cu o adno-
tare de

I. N. Niculescu

Primprocurer Trib. Arad

3. Rezumate de jurisprudențe stabilite
de instanțele judecătorești din Ardeal

4. Deciziunea Ministerului Just. relativ
la reînființarea taxelor benevole C.
F. pe lângă instanțele Jud. din Ardeal

5. Informațiuni

INALTA CURTE DE CASATIE SI JUSTITIE

Anul Judecătoresc 1927

Discursul inaugural al dlui Primpreședinte G. Buzdugan, ținut în audiența solemnă dela 10 Ianuarie 1927

Domnilor,

Deschiderea noului an judiciar cu solemnitatea obișnuită la aceasta Inaltă Instanță, nu mai este astăzi o cerință legală. O facem totuși din respect pentru tradiție, care în deosebi la această instituție, este îndrumătoarea sigură și temeinică în îndeplinirea complexelor ei îndatoriri.

Activitatea acestei Curți în cursul anului trecut, deși nu se înfățișează cu o însemnătate deosebită prin rezolvarea unor probleme mari de drept, ori prin soluțiuni cu repercusiuni înlinse în viața juridică a țării, ea este însă remarcabilă în intensitate, lucru ce apare evident din numărul însemnat de recursuri rezolvate, ceea ce a avut cu urmarea binefăcătoare stingerea a nenumărate conflicte de drept și redarea liniștii necesare unei întregi lumi de justițabili. Astfel, din datele statistice rezultă că secția I-a, în cele două complete în care judecă obișnuit a rezolvat 1645 recursuri, secția II-a a rezolvat 5271, iar secția III-a 1220; afară de aceste recursuri de drept comun, Curtea constituită în diferite complete speciale, a rezolvat un număr de 539 recursuri privitoare la contractele de închiriere prelungite, 723 recursuri în materie de încetățeniri și 1728 recursuri relative la verificarea titlurilor de proprietate în noua Dobroge; de unde făcând totul general al acestor cifre rezultă că, Inalta Curte a soluționat în cursul anului trecut 11.119 recursuri.

Atât procedura de judecată a acestui număr însemnat de recursuri, a căror rezolvare implică evident o muncă încordată în serviciul justiției, cum și toate lucrările Curții făcându-se sub regimul noii legi organice a acestei Curți, ținem a releva înlesnirea și celeritatea în judecată ce a decurs din noua organizare, în special, pentru recursurile din provinciile realitate Patriei, care au fost rezolvate într'un număr mult mai mare ca în trecut, în condițiuni de formă identică cu acele din vechiul regat, între altele, cu un complet de judecători sporit în număr, ceea ce a îngăduit facerea lucrărilor la timp și sub toate raporturile constituie un avantaj însemnat, realizând, totodată și o bună îndrumare spre unificarea legislației.

Inovațiunea în compunerea completelor de judecată prin alternarea judecătorilor și deci cu elemente de colaborare mereu primenite, a permis, în interesul celerității, funcționarea a două complete cu o garanție mai mare ca în sistemul completelor permanente, în contra posibilității de deciziuni contradictorii, lucru ce nu s'a semnalat în cursul anului trecut, — deciziunile completelor în formațiunea actuală fiind în general expresiunea judecății secțiunii întregi, ceea ce dă jurisprudenței toată autoritatea și stabilitatea necesară vieții juridice.

Tot în sens satisfăcător, a funcționat și sistemul nou al soluționării definitive a proceselor în cazurile excepționale autorizate de lege, adică când este vorba, după casare, numai de o aplicațiune quasi mecanică a legii la faptele constatate, fără necesitatea unei verificări, sau noi interpretări, Curtea aplicând legea în mai multe cazuri, dintre cari odată și în Secțiuni Unite, fără nici o dificultate și punând astfel capăt la

mai multe procese, cari altfel, în sistemul vechi, ar fi suferit trimeteri inutile și păgubitoare pe la alte instanțe de fond.

Tendința mereu afirmată a menținerii stabilității în jurisprudență, a contribuit la împuținarea divergențelor, iar la completul special pentru judecata conflictelor rezultând din contractele de închiriere prelungite, menținerea jurisprudenței a impus o reducere considerabilă a recursurilor în această materie, grăbind astfel, în mod satisfăcător, rezolvarea conflictelor acute dintre proprietari și chiriași.

În aceste condițiuni, vom putea folosi două ședințe suplimentare și la secția I-a, pentru a judeca recursurile din Bucovina și Ardeal rămase din trecut în nelucrare, ca astfel judecata să aibă loc la timp, spre a avea toată eficacitatea cuvenită.

Domnilor,

Printre multiplele cereri deduse în justiție formând materialul greoi de dosare judecătorești, este incontestabil că, cererile de rezoluțiune a diferite contracte, pentru neîndeplinire de obligațiuni, apar în număr considerabil și alcătuiesc obiectul de dezbateri obișnuite în viața judiciară.

În lumea afacerilor interesele materiale profitnice dominând totul, ideea morală atât de frumos exprimată în codicele civil prin recomandarea că — convențiunile trebuie executate cu bună credință — adeseori este nesocotită, lucru ce de altfel se observă cu un sentiment de legitimă îngrijorare nu numai, în materie de drept privat cu interese particulare limitate, dar și în domeniul mult mai însemnat al obligațiilor internaționale.

Din nenumăratele conflicte de drepturi în raporturile private decurg acțiuni în justiție, tinzând fie la obținerea, pe calea unei constrângeri legale, a executării unui raport juridic în condițiile în cari a fost încheiat, fie pentru ca justiția să sancționeze prin rezoluțiunea și daune interese, împotriva nejustificate ale unei părți în îndeplinirea obligațiilor ce a contractat.

Se știe că cererile de rezoluțiune se înfățișează sprijinite sau pe dispozițiunile art. 1020 și 1021 codul civ. cari autoriză rezoluția judiciară, sau pe o clauză specială stipulată de părți și cunoscută sub denumirea de pact comisoriu expres, clauză menită a asigura și întări, sub o formă mai riguroasă, sancțiunea rezultând din pactul comisoriu tacit, prezumat de lege.

Diversele aplicațiuni ale art. 1020 și 1021 codul civil au fost însă de natură a dovedi ca legiuitorul a reglementat în termeni improprii, în mod insuficient și cu posibilitatea de rezultate inechitabile rezoluția judiciară, iar în ce privește pactul comisoriu expres, practicat adeseori în virtutea libertății convențiilor, nu a reglementat condițiile în cari operează această clauză în raport cu diferite formule întrebuițate de părți.

Această împrejurare, ca și frecvența cererilor de rezoluțiune și însemnătatea lor în viața juridică, vor justifica, credem, observațiunile ce ne propunem a face în vederea unei îmbunătățiri în legislație.

Urmărind numai soluțiuni practice, utile, nu vom stărui într'un examen doctrinal asupra originii istorice a acțiunii în rezoluțiune și nici asupra fundamentului ei juridic. Amintim numai, pentru pătrunderea chestiunii, că Dreptul Roman nu admitea rezoluțiunea judiciară în contractul de vânzare, ci numai exe-

cutarea acestui contract pe toate căile legale; acordă însă rezoluția în contractul de locațiune cu obligațiuni succesive, iar în contractele numite o acțiune în restituțiune sub denumirea „condictio causa data, causa non secuta“.

Inconvenientele acestei stări legale, determina obiceiul ca în contractele de vânzare cu termen, vânzătorul să stipuleze o clauză intitulată „lex commissoria“ în virtutea căreia, în caz de neplata prețului la termen, contractul era dizolvat de drept la simpla manifestare de voință a vânzătorului. Utilitatea manifestă a acestei clauze, făcu ca cu timpul ea să fie subînțeleasă, și apoi în această formă extinsă la toate contractele sinalagmatice; iar introducerea și aplicațiunea principiului rezoluției judiciare sub imperiul dreptului cumier francez a fost făcută pe considerațiuni de echitate și în general cu o procedură îngăduitoare pentru debitor, astfel cum se aplică și astăzi în jurisprudență sub regimul codului civil actual, care a consacrat tradiția dreptului cumier francez conformă și cu prevederile codului Kalimach. Chestiunea fundamentului acțiunii în rezoluțiune face obiectul unei vii discuțiuni; doctrina, în general, admitând ca bază acestei acțiuni, — în conformitate cu termenii art. 1020, — un acord tacit între părți, pentru rezoluțiune în caz de neîndeplinire de obligațiuni, iar o parte mai restrânsă din doctrină și parte din jurisprudență, atribuind, ca temelie juridică al acestei acțiuni noțiunea de cauză, element esențial care ar înceta de a exista în caz de neexecutare a uneia din cele două obligațiuni conexe și corelative din contractele sinalagmatice. Toată această discuțiune, decurge din redacțiunea greșită dată articolului 1020 cod. civ. în care legiuitorul întrebându-se termenul de „condiție rezolutorie tacită“, lasă să se creadă că rezoluția ar fi și aci urmarea logică, directă și imediată a acestei condițiuni, presupusă de lege, în tocmai ca în ipoteza unui pact comisoriu expres, ceea ce dacă ar fi exact ar exclude dreptul de apreciere al judecătorului, pe când din termenii art. 1021 cod. civ. și modul cum legea aplică principiul rezoluției în materia vânzării și a locațiunii, rezultă indubitabil că, rezoluția în cazul art. 1020 cod. civ. decurge dintr-o hotărâre judecătorească și este opera justiției. Adevărul este că legea raportându-se la intenția probabilă a părților contractante, le atribuie acordul de voință firesc de a rezolva contractul atunci când una din ele nu primește prestațiunea, sau echivalentul, în vederea căruia a contractat, dar făcând apoi abstracție de logica juridică, nu a mers mai departe în consecințe și n'a voit să recunoască acestei convențiuni tacite pe care o presupune, efectele riguroase ale unui pact comisoriu expres, rezultat al unei convențiuni formale ce rezolvă de drept contractul și de aceea prin art. urmat. 1021 cod. civ. a lăsat ca justiția să decidă, conform tradiției în echitate. Pentru înlăturarea acestei discuțiuni care privește dreptul de apreciere al judecătorului în această materie, va trebui ca la revizuirea codului civil să se dea o altă redacțiune mai precisă și mai juridică textului art. 1020 din cod. civ. în sensul că recunoscându-se dreptul fie la executare, fie la rezoluțiune pentru neexecutare de obligațiuni, să se înlătore însă din text termenul de „condiție rezolutorie“, care nu se întrebunțează astăzi în legislațiunile mai noi, — rezervându-se acest termen juridic numai pentru ipoteza prevăzută în art. 1019 cod. civ. când părțile fac să depindă rezoluția de drept a contractului de un eveniment viitor și necert, sau când

legea, pe temeiul unei condițiuni rezolutorii pe care o prezumă, rezolvă de drept o donațiune cum e cazul cu efectul rezolutoriu al raportului unui dar, făcut fără dispensă de raport și deci cu voința presupusă de al raporta, unui descendent ce ține la succesiune; ori în cazul revocării unei donațiuni, fie de drept pentru survenire de copii, fie pe cale judiciară, pentru ingratitudine sau neîndeplinire de obligațiuni (art. 929 cod. civ.) În același timp, va trebui dat textului o formă mai largă, mai cuprinzătoare, în sensul ca să nu se limiteze dispoziția sa numai la contractele sinalagmatice, ci prevăzând facultatea de rezoluție pentru toate contractele cu titlu oneros cum face codul austriac (art. 917), să se înlătore discuțiunea de astăzi asupra chestiunii dacă rezoluția judiciară se aplică și contractelor unilaterale, cum sunt împrumutul, amanetul și astfel dispoziția acestui text să fie aplicabilă, fără posibilitate de controversă, la toate contractele cu titlu oneros, căci și în aceste contracte, din moment ce debitorul într-un contract de împrumut nu plătește dobânzile capitalului împrumutat, ori creditorul gajist nu veghează la paza și îngrijirea lucrului dat în gaj, este just și echitabil ca să se recunoască părții ce nu și realizează scopul juridic urmărit, dreptul la rezoluția contractului.

În soluționarea cererilor de rezoluțiune, sistemul codului nostru civil, în acord cu tradiția și legislațiunile mai noi, manifestă o tendință legitimă de menținere, pe cât posibil, a contractelor și de aceea atât în art. 1021 cod. civ., cât și în aplicarea principiului rezoluției judiciare la materiile speciale ale vânzării și locațiunii, cum sunt dispozițiunile art. 1347, 1349 și 1430 cod. civ., se recunoaște judecătorului o largă putere de apreciere, ca să poată hotărî după circumstanțe; iar în exercițiul acestui drept, jurisprudența pe considerațiuni de echitate și fiind seamă de intenția părților contractante, admite rezoluția pentru neîndeplinire totală ori parțială de obligațiuni principale, dar refuză rezoluția când ceea ce nu s'a executat din aceste obligațiuni, este lipsit de importanță cum e cazul unui abuz de folosință a lucrului închiriat ori arendat, cu urmări ușor reparabile până la finele contractului, sau, când este vorba de neîndeplinire de obligațiuni accesorii, cari nu au putut forma în intenția și prevederile părților, motiv de rezoluțiune. Dacă însă acest sistem corespunde și cu interesele generale economice, cari au numai de câștigat din menținerea contractelor, menite a înlesni circulațiunea bunurilor și stimula creării de noi bogății, sunt însă cazuri de întârzieri culpabile și dăunătoare în executarea contractelor, rezultat al bunului plac a uneia din părți și cari totuși nu pot fi sancționate astăzi, cum lucrul ar comporta, pe calea rezoluțiunii. Desigur, acest rezultat nu poate avea loc în contractele ce prevăd clauza pactului comisoriu expres, ori în cari termenul, după natura contractului, ori după scopul manifest urmărit de părți, apare vădit ca un element esențial al contractului, care din moment ce nu este executat la termenul fixat, nu mai prezintă nici un interes și cade dela sine; sunt însă contractele cele mai obișnuite, în care termenul de executare nu are un caracter esențial și chiar după expirarea lui, părțile au încă interes la executare, de altă parte, nu cuprind clauzapactului comisoriu expres și în aceste condițiuni se întrebă până când o parte este îndreptățită a-și îndeplini obligațiunea cu executarea căreia a rămas în întârziere, pentru a preveni o rezoluțiune

judiciară. Plecând dela ideea, exactă în drept, că rezoluția judiciară nu are loc de drept, ca în ipoteza unui pact comisoriu expres, ci este rezultatul unei judecăți, ca o urmare logică, doctrina și jurisprudența, în mod constant recunosc părții ce nu și-a îndeplinit obligația la timp, dreptul de a împiedica rezoluția prin executarea obligației până în momentul când justiția își spune ultimul cuvânt ca instanță de fond, adică nu numai până la data judecății în primă instanță, dar chiar până în momentul când hotărârea rămâne definitivă înaintea instanței de apel. Această soluțiune a avut de curând o nouă confirmare din partea acestei Curți într-o speță în care cumpărătorul unei case în 1920 nu plătitse prețul decât după vreo cinci ani, pe când cererea de rezoluție era pendinte în apel, și când era indiscutabil că plata făcută cu această mare întârziere, — fără nici o justificare legală, — cauzase vânzătorului daune însemnate prin deprecierea valutară produsă în acest interval de timp, — daune ce nu puteau fi acoperite prin simple dobânzi moratorii dela data cererei în judecată. Curtea, după o ezitare ce duse la divergență, — a avut scrupulul de a menține jurisprudența străină, deși soluția dată era departe de a o satisface sub raportul echității.¹

În aceste condițiuni, de câte ori contractul nu prevede, cum s'a arătat, în mod formal sau implicit rezoluția pentru neexecutarea obligației exact la termenul stipulat, se consacră în favoarea părții în culpă, dreptul de a nesocoti fără grija unei rezoluțiunii posibile, clauza importantă relativă la termen și de a amânda după bunul său plac executarea, iar mai apoi, de a împiedica rezoluția printr-o executare tardivă, în ultimul moment când justiția este chemată a decide în mod definitiv, sau de a lăsa atunci ca contractul să fie rezolvat. Asemenea rezultat injust și inechitabil, nu este îngăduit în legislațiunile mai noi, cum sunt codificii elvețian și german, ale căror dispozițiuni privitoare la reglementarea rezoluției contractelor, au fost imprumutate într-o formă clară de codul austriac prin novele 1914—1916. În conformitate cu dispozițiunile concordante ale acestor legislații, când una din părțile contractante, nu și îndeplinește la timp obligația sa, cealaltă este autorizată a cere sau executare cu daune interese pentru întârziere, sau a fixa un termen național, pentru executare cu prevenirea că, în caz de refuz, contractul va fi considerat rezolvat. Astfel, în acest sistem, să dă, în prim rând, preferință, conform dreptului comun german, ideii feminice pentru menținerea contractelor, căci se impune ca rezoluția să fie precedată de o cerere prealabilă de executare cu acordarea unui termen în acest scop, dar în același timp, se respectă părții care și-a îndeplinit obligația, dreptul dobândit la rezoluție în caz de neexecutare înăuntrul termenului acordat, și apoi, urmându-se tendința generală înțeleaptă de a se împușina judecățile, pentru a se scuti părțile de cheltueli împovărătoare, — se transformă rezoluția din judiciară în voluntară la simpla manifestare de voință a creditorului, cu excluderea aprecierii justiției și mai ales a posibilității debitorului de a amâna, mai departe, după voia sa executarea contractului. În același timp, prin acordarea, dela început, a unui termen pentru executare, se dă satisfacție sentimentului de înduplecare generoasă, ce în

general justiția manifestă în favoarea părții ce nu și-a îndeplinit angajamentul, înlocuindu-se în acest mod termenul de grație acordat de obicei. Sunt cazuri însă, în cari legislațiunile menționate, înlătură însăși necesitatea acordării unui termen pentru executare ca lipsit de rațiune și recunosc dreptul la rezoluțiune, de câte ori din modul de a se comporta al debitorului rezultă că această formalitate ar fi inutilă, ori când o executare tardivă este imposibilă sau nu mai prezintă nici un interes pentru creditor, sau, în fine, când din termenii, ori natura contractului rezultă că executarea lui trebuia să aibă loc la un termen fix sau într'un termen determinat. Fără îndoială, că și într-o astfel de reglementare, ce trebuie introdusă și în codul nostru civil, — judecățile nu vor fi totdeauna înlăturate, — lucru ce de altfel depășește posibilitățile legiuitorului — și adeseori se vor ivi între părți discuțiuni șicanatorii asupra chestiunii dacă termenul de executare acordat era suficient, în raport cu caracterul afacerii, ori dacă partea ce a declarat rezolvat contractul fără îndeplinirea acelei formalități prealabile, se găsea în cazurile în cari legea o autoriza la aceasta și în aceste condițiuni justiția va fi chemată să soluționeze conflictul dintre părți; dar pentru a înlătura aceste eventuale inconveniente, s'ar putea complecta dispozițiunile indicate cu prevederea că, fie că termenul acordat a fost insuficient, fie că partea nu putea fără acordarea unui termen, să declare rezolvat contractul, executarea nu va putea fi în nici un caz prelungită de debitor, peste termenul fixat de judecată pentru prima zi de înfățișare, căci prin aceasta se prelungește ori se înlocuește, după lege, satisfăcându-se astfel interesele ambelor părți. Ar fi încă util de a complecta, în sensul legislațiunilor germane, prevederile art. 1020 cod. civ. cu o dispozițiune privitoare la condițiile de exercițiu ale acțiunii în rezoluțiune, în ipoteza unei neexecutări parțiale de obligațiuni. Fără îndoială că în principiu, în contractele sinalagmatice, atunci când este vorba de obligațiuni principale corelative ce și servesc reciproc drept cauză, fiecare parte este în drept a profunde executarea completă a unei astfel de obligațiuni, căci numai în acest mod se poate menține raportul de echilibru între prestațiunile reciproce, iar în caz contrar, ca urmare logică, partea să poată beneficia de sancțiunea rezoluției, pentru a nu fi menținută într'un raport contractual în care nu găsește echivalențul stipulat. În acest sens legea recunoaște dreptul la rezoluțiune în ipoteza prevăzută de art. 1018 alin. 4 când obiectul datorit s'a deteriorat din culpa debitorului. Sunt însă și cazuri în cari contractul a fost executat aproape în totalitate, obligațiunile principale fiind îndeplinite în așa condițiuni, încât scopul esențial urmărit de creditor este satisfăcut și într-o astfel de situațiune rezoluția judiciară pentru o neîndeplinire parțială, oricât de neînsemnată de obligațiuni, nu s'ar putea justifica în rațiune și echitate și nici n'ar corespunde cu voința părților din momentul contractării. De aceea tocmai, jurisprudența de acord cu doctrina și tradiția în această materie, refuză rezoluția în asemenea împrejurări, — justificând această soluție atât pe interpretarea voinței presumate a părților cât și pe modul cum însuși legiuitorul aplică principiul rezoluției judiciare în materia vânzării și a locațiunii. Și, în adevăr, cu toate că în dispoziția generală asupra rezoluției judiciare codul nostru ca și acel francez, nu face deosebire între executare totală ori parțială de

¹ Vezi *Jurisprudența Generală*, 1926, speța 1187, p. 796.

obligațiuni, autorizând rezoluția și în acest din urmă caz, totuși în aplicarea principiului rezoluției la vânzare și locațiune, legea restrânge în anumite cazuri dreptul la rezoluție, pe temeiul voinței prezumate a părților contractante. Astfel în ipoteza prevăzută de art. 1347. cod. civ. a unei evicțiuni parțiale a lucrului vândut, cum și aceea din art. 1349 cod. civ. al descoperirii, ulterior vânzător, a unei servituti, neaparente și nedeclarate de vânzător, rezoluția nu este admisibilă decât dacă justiția constată că porțiunea lucrului de care cumpărătorului a fost evins, ori servitutea descoperită, au o astfel de însemnătate încât este cert că, cumpărătorul dacă ar fi întrevăzut aceste rezultate n'ar fi contractat. Tot asemenea și în materia locațiunii în cazurile prevăzute de art. 1430 cod. civ. dacă locatarul se folosește de lucrul închiriat ori arendat în alt mod decât acel arătat în contract, ori într'un mod din care ar putea să rezulte o pagubă pentru locatar, dreptul la rezoluție nu este recunoscut într'un mod absolut, ci numai dacă justiția investită cu dreptul de apreciere în asemenea cazuri, stabilește că aceste contravențiuni, sau neexecuții de obligațiuni, au o importanță apreciazabilă și cauzează locatarului daune destul de importante care să justifice rezoluția contractului. În spiritul acestor dispozițiuni și a modului cum jurisprudența le-a aplicat, codul german și după el codul austriac, prevăd că în caz de neexecuție parțială, dreptul la rezoluție este recunoscut, dacă se constată din natura contractului și scopul prestațiunii cunoscut obligatului că, împlinirea parțială nu are nici un interes pentru creditor. Cum însă chestiunea lipsei de interes a creditorului la menținerea contractului în ipoteza unei execuții parțiale, poate da loc la dificultăți practice de apreciere, mai ales în contractele în care una din părți datorește o sumă de bani, am preferi pentru complectarea textului nostru din art. 1020 cod. civ. o redacțiune deosebită, care să excludă acea dificultate și care să concorde mai bine cu dispozițiile menționate de vânzare și locațiune. S'ar putea în acest scop, prevedea în art. 1020 că, în contractele cu titlu oneros, neexecuția fie totală, fie parțială de obligațiuni, conferă părți ce nu și-a îndeplinit angajamentul dreptul de rezoluție, cu excepțiunea cazului în care ceea ce a rămas neexecutat este atât de neînsemnat încât nu exclude realizarea scopului esențial al contractului; în acest caz, neexecuția parțială va fi înlocuită cu despăgubiri, cu daune-interese ocazionale.

Tot în materia rezoluțiunii de contracte, am constatat o altă lacună cu ocazia judecării unui recurs în care se pune chestiunea dacă acțiunea în rezoluțiunea unei vânzări de moșie, exercitată de vânzător contra moștenitorilor cumpărătorului, dintre cari unul nu plătișe parte din preț este sau nu divizibilă. Problema a suferit debateri repetate și soluțiunea ei s'a decis în secțiuni unite.

Curtea astfel constituită, admitând recursul, a stabilit, că rezoluția nu putea fi pronunțată pentru o parte numai din moșia vândută, întrucât părțile au privit, negreșit* obiectul vânzării sub un raport de indivizibilitate, neputând fi în intenția lor ca imobilul vândut și predat în întregimea lui să poată, eventual face obiectul unei restituiri parțiale, în raport cu porțiunea din preț neplătită. Cum se vede, Curtea pentru a înlesni o soluțiune echitabilă ce corespundea cu voința probabilă a părților contractante, a lunecat în interpretarea convențiunii lor și a adăugat apoi un

argument de drept dedus prin analogie din dispozițiunile art. 1385 cod. civ. relativ la pactul de răscumpărare, care permite o soluțiune analoagă în ipoteza exercițiunii acestui pact. Este aci o lacună în lege căci chestiunea divizibilității ori indivizibilității acțiunii în rezoluție, nu este reglementată la dispozițiile generale referitoare la rezoluția contractelor și ea nu poate fi rezolvată astăzi decât în conformitate cu principiile generale, fiind divizibilă atunci când lucrul vândut este susceptibil de diviziune materială ori intelectuală și indivizibilă când din cauza naturii sau caracterului ce părțile i-au atribuit ori modului în care a înțeles să se facă prestațiunea, lucrul vândut este indivizibil și deci nu poate fi predat decât în întregime. S'ar înlătura dificultatea semnalată complectându-se aci legea cu o dispoziție care să declare aplicabilă în materie de rezoluție fie prevederile codului civil relative la pactul de răscumpărare, care conform art. 1371 și 1372 cod. civ. este tot o condiție rezolutorie, idee admisă chiar astăzi, prin analogie de o parte a doctrinei și jurisprudenței, fie să se admită, cum credem preferabil, principiul din art. 502 al cod. civil german relativ iarăș la pactul de răscumpărare, formulându-se o dispoziție în sensul aceluși text și anume: dacă acțiunea în rezoluțiune aparține mai multor în comun, ea nu poate fi exercitată decât pentru tot și dacă acest drept este slins în persoana unuia din cei interesați, sau dacă unul din ei nu-l exercită, ceilalți sunt în drept a-l exercita pentru tot¹). O astfel de dispozițiune corespunde mai bine atât cu scopul normal al acțiunii în rezoluție care conform intențiunii părților contractante, tinde la desființarea contractului în totalitate, urmărind ca părțile să fie puse în situațiunea lor înainte de a contracta și corespunde și cu caracterul drepturilor indivizibile de a putea fi exercitate pentru totalitate de oricare dințre creditori.

Materia rezoluției contractelor cuprinde încă o lacună cu privire la efectele rezoluției între părțile contractante și față de terți. Astfel formează obiectul unei vii discuțiuni, chestiunea de a se ști dacă în urma rezoluției unui contract de vânzare, cumpărătorul este obligat a restitui fructele lucrului ce cumpăraseră cum și dacă actele de administrație, în special contractele de închiriere sau arendare încheiate de cumpărătorul unui imobil, trebuiesc menținute. Este adevărat, că efectul retroactiv atribuit de lege în caz de rezoluțiunea pactului comisoriu tacit, întocmai ca și condițiunii rezolutorii (art. 1115 cod. civ.), are în sistemul legii noastre ca consecință logică obligațiunea pentru părți de a-și restitui, în mod reciproc, tot ce au dobândit în executarea contractului, și deci ca cumpărătorul să restituie, odată cu lucrul ce cumpăraseră, și accesoriiile lui, fructele, iar vânzătorul să restituie prețul cu interesele sale dela data plăței. Cu toate acestea, autorități considerabile susțin cu drept cuvânt că corespunde în totul intențiunii părților, ca fructele percepute de cumpărător, pe temeiul unei posesiuni ce-i fusese transmisă de către vânzător, să nu fie restituite în urma rezoluției, ci compensate cu interesele prețului, întocmai cum necontestat are loc

¹ Nu ne putem lipsi de dispozițiunile bune ale Codului civil german, deși, în general, preferim Codul elvețian pentru simplitatea tehnice și supleța dispozițiunilor sale, călătări ce-i dau mai ușor posibilitatea de adaptare la necesitățile mereu schimbătoare ale vieții juridice. Ca bază a viitorului nostru cod civil, să se ia însă codul actual, după cum am susținut cu ocazia deschiderii anului judecătoresc expirat.

atunci când lucrul nu a produs fructe, ci a făcut obiectul unei folosințe personale a cumpărătorului, cum ar fi în cazul unei case cumpărate și neînchiriate de către cumpărător, ci folosită de el. Această soluțiune concordă cu sistemul legii noastre în materie succesorală, unde pe temeiul voinței părților, presumată de lege, donatorul în caz de raport sau reducțiune, restituie fructele nu dela data donațiunei, ci numai din momentul morții donatorului (art. 762 și 854 cod. civ.) și o soluțiune identică admite legea și în cazul art. 838 cod. civ. al revocării unei donațiuni pentru survenire de copii. De aceea, credem că sistemul care admite compensațiunea, fructele cu interesele este temeinic, evitând și dificultăți practice și va trebui introdus în materia rezoluției contractelor.

Ca o urmare logică a dreptului de folosință pe care îl are cumpărătorul ca proprietar asupra bunului cumpărat, și pentru că atât interesul părților contractante cât și interesul general economic cer ca administrarea acestui bun să se facă fără restricțiuni, va trebui să se consacre în mod legal, validitatea contractelor de închiriere sau arendare făcute cu bună credință, de cumpărător — în limitele unui act de administrație, — cu privire la imobilul cumpărat, la a cărui restituire ar fi eventual obligat ca rezultat al rezoluțiunei vânzării. Soluțiunea aceasta corespunde formulei restrictive în care legea aplică astăzi ficțiunea retroactivității condiției rezolutorii, la vânzarea cu pact de răscumpărare, în sensul că exercițiul acestui pact, dacă face să cadă toate sarcinile și drepturile reale consimțite asupra imobilului, menține însă contractele de închiriere sau arendare făcute de bună credință privitoare la imobil (art. 1380 cod. civ.). Deci, cel puțin tot în acest sens restrâns se cuvine să se aplice principiul retroactivității condiției rezolutorie și în cazul unei acțiuni în rezoluțiune obicinuită. Și aceiași soluțiune va trebui menținută și în cazul când cu ocazia revizuirii codului civil, legiuitorul nostru s'ar conforma doctrinei contemporane și ar înlătura noțiunea retroactivității condițiunei îndeplinite ca nerăspunzând unei necesități juridice, așa cum a făcut codul german (art. 158 și 161) și elvețian; în al căror sistem legislativ, condiția operează în felul unui termen extinctiv, adică numai pe viitor nu și pe trecut, „ut ex nunc“ și nu „ut ex tunc“.

Cu privire la efectele rezoluțiunei unui contract, față de terții dobânditori de drepturi reale cu titlu particular, deși prin natura ei, acțiunea rezolutorie tinzând la desființarea unei convențiuni pentru neîndeplinirea unei obligațiuni personale a unuia din părți, are un caracter personal, legea prin art. 1368 cod. civ. declară că această acțiune este reală pentru a consfinți mai bine dreptul pe care, chiar în lipsa acestei dispozițiuni, l'ar fi avut vânzătorul de a revendica, fie odată cu cererea de rezoluție, fie ulterior printr'o acțiune deosebită, proprietatea bunului vândut, și, — presupunem — neprescrisă, liberă de orice sarcină sau drept real, cari sunt desființate ca rezultat al rezolvării dreptului cumpărătorului, în virtutea maximei „resoluto jure dantis resolvitur jus accipientis“. Sistemul acesta este în armonie cu prevederile legii în cazul revocării unei donațiuni pentru îndeplinire de sarcini care se întemeiază tot pe un pact comisoriu făcut presupus de lege, dar nu concordă cu dispozițiunile legale privitoare la raport și reducțiunea unui dar ce ar depăși cotitatea disponibilă, în cazul unei înstrăinări sau constituiri de ipotecă asupra bunului donat.

În adevăr, se știe că efectul rezolutoriu al raportului unui dar la care legea obligă pe descendentul care vine la succesiune, ca și acțiunea în reducțiune, nu se resfrâng și în contra terților cărora li s'a transmis proprietatea bunului donat, sau care ar fi dobândit un drept de ipotecă asupra aceluși bun. Codul nostru face aci excepțiune dela principiul că raportul și reducțiunea au loc în natură și dând preferință, conform codului italian, interesului economic, asupra celui particular, sacrificând chiar dreptul erezilor rezervatari, respectă înstrăinările și constituiri de ipotecă făcute anterior deschiderei succesiunei, asupra bunului supus raportului sau reducțiunei, ceea ce înlesnește circulațiunea bunurilor și creditul ipotecar. (Art. 765 și 855 c. civ.) Dacă asemenea rezultate, nu sunt totuși hotărâtoare pentru ca cu ocaziunea revizuirii codului civil să se admită un sistem uniform, armonic, în sensul de a da rezoluțiunei aceleași efecte față de terții, indiferent de cazurile în care ea se produce, — păstrându-i astfel, într'o aplicațiune generală, caracterul ei juridic adevărat de acțiune personală, — și dacă se va menține mai departe sistemul actual care îi atribuie efecte diferite în raport cu materiile de drept deosebite în care intervine, va fi atunci neapărat necesar să se completeze modul de publicitate a acestei acțiuni pentru a preveni pe terții de consecințele dobândirii unor drepturi rezolubile. În adevăr, codul nostru civil nu prevede, pentru acțiunea în rezoluțiune, o publicitate anumită și aceasta rezultă indirect în materie de vânzare imobiliară din publicitatea privilegiului vânzătorului înscris în registrele respective. În legislația franceză se mai prevede că hotărârea prin care se admite rezoluțiunea, în termen de o lună dela pronunțarea ei, să fie menționată în marginea actului transcris, aceasta sub sancțiunea unei amende de una sută lei contra celui care nu s'a conformat legii. Acest mod de publicitate va trebui introdus și la noi, îmbunătățindu-l în sensul ca să se menționeze în registru nu numai hotărârea de admitere a rezoluțiunei, — care poate interveni târziu dela intentarea acțiunei, — dar chiar acțiunea însăși tinzând la acel scop, astfel cum legea admite în cazul art. 834 cod. civ. a revocării unei donațiuni pentru ingratitudine; iar sancțiunea neîndeplinirii acestei formalități de interes general, care trebuie impusă privegherei părții interesate, va trebui să fie urmarea logică a pierderii acțiunei în revendicare în contra terților dobânditori. Apoi fiindcă interesele economice cer ca drepturile, în special cele privitoare la imobile, să nu rămână într'o stare de incertitudine prelungită, va trebui redus cu totul, în limite raționale, termenul de astăzi, extrem de lung, în care se poate introduce o acțiune în rezoluțiune, fixându-l cel mult la cinci ani în loc de 30 ani cât este astăzi, căci un termen atât de lung, justificat altă dată prin dificultatea de comunicație, nu a fost niciodată folosit și de aceea, a fost cu mult redus în legislațiunile mai noi, cum e codul rus și elvețian. De altfel, e și greu de admis în realitățile vieții, ca, o parte care și-a îndeplinit angajamentul să consimtă a rămâne ani de zile într'un raport contractual fără echivalentul stipulat, ori fără restituirile și despăgubirile pentru neexecutarea contractului.

Pentru a completa reglementarea acestei materii, este încă necesar să se prevadă la dispozițiunile generale ale rezoluțiunei contractelor sinalagmatice, condițiile în care are loc rezoluția și consecințele ei, în ipoteza neîndeplinirii de obligațiuni nu din culpa uneia

din părțile contractante, dar ca rezultat al unui caz de forță majoră ori întâmplări fortuite, de a căror urmări nici una din părți nu are a răspunde. Este, în adevăr, cert în drept, că art. 1020 și 1021 cod. civ. sancționează numai neîndeplinirea de obligațiuni din culpa uneia din părțile contractante, lucru ce se confirmă și prin dispozițiile art. 1320 cod. civ., care se ocupă de cazul nepredării lucrului vândut din culpa vânzătorului, acordând în acest caz cumpărătorului facultatea de a alege între a cere rezoluția, ori punerea în posesiunea lucrului cumpărat. Cu toate acestea, jurisprudența pentru a da o bază legală soluțiilor sale, se vede nevoită a extinde sfera de aplicațiune a textelor menționate și de aceea, fără a face o distincție asupra cauzelor cari au provocat neexecutarea contractului, aplică dispozițiile art. 1020 și 1021 cod. civ. și în ipoteza neîndeplinirii de obligațiuni din circumstanțe neimputabile părților, — recunoscând, că rezoluțiunea de drept are loc numai în cazurile anume prevăzute de lege cum sunt acele din art. 1423, 1439 și 1525 cod. civ. relative la pierderea ori distrugerea completă a bunului închiriat sau adus într'o societate. Când este vorba de o neexecutare parțială a lucrului închiriat ori arendat, este indiscutabil, că rezoluția nu poate fi decât judiciară, pentru că numai justiția are să aprecieze importanța distrugerii și deci dacă ea este de natură a provoca rezoluția contractului, întrucât împiedică realizarea scopului esențial urmărit de părți sau dacă nu este locul numai la despăgubiri în măsura pagubei încercate. Dar și în acest caz, nu se pot aplica toate consecințele ce decurg din principiile privitoare la rezoluția judiciară, căci atunci când contractul nu este executat în totalitate ori în parte din circumstanțe străine de voința părților, fiecare din ele poate cere rezoluția și aceasta fără daune interese, de vreme ce nu e vina nimănui, consecinți deosebite de acele ce produce rezoluția din culpa uneia dintre părți, când se știe, că numai partea ce și-a îndeplinit angajamentul are facultatea de a cere rezoluția și a obține eventual și despăgubiri. În consecință, rezoluția unui contract din cauza unei imposibilități totale sau parțiale de executare, imposibilitate provocată de o împrejurare de forță majoră ori caz fortuit, fiind cărmuită de teoria riscurilor, este util ca printr'o dispoziție generală, să se precizeze modul cum se produce în acest caz rezoluția într'un contract sinalagmatic și urmările ei pentru fiecare din părți, iar apoi, să se pună în concordanță această nouă dispoziție cu diferite texte în care codul civil face astăzi aplicațiunea teoriei riscurilor (art. 971, 1074, 1156, 1018, 1423, 1439 și 1825 cod. civ.) Cu aceasta, se va putea rezolva, în mod rațional, controversa existentă cu privire la chestiunea de a se ști în sarcina căreia dintre părți cad riscurile în ipoteza, — de altfel rară, — a unui contract sinalagmatic în care obiectul obligației este un corp cert și determinat, cum ar fi vânzarea unui asemenea lucru, a cărui proprietate însă nu ar fi fost transmisă cumpărătorului ca efect imediat al consimțământului părților, conform sistemului codului nostru civil, ci în virtutea unei clauze speciale, transmisiunea proprietății urma să aibă loc la o dată ulterioară, în momentul predării obiectului și al plății prețului, întocmai ca în teoria dreptului roman. Se știe, în adevăr, că în această ipoteză dacă lucrul, obiect al contractului, pierde înainte de predare, dintr'un caz fortuit ori de forță majoră, se susține, într'o părere, că paguba produsă trebuie su-

portată de cumpărător, în sensul maximei romane „res perit creditor“, pe motivul că cumpărătorul urmând să beneficeze de sporul de valoare eventual dobândit de lucru până la predare, lui îi incumbă, cu titlu de compensație, — foarte discutabilă, — să suporte riscurile pierderii acestui lucru. Iar într'o altă părere a unei doctrine acreditate mai recente și parte din jurisprudență, se susține că punerea riscurilor în sarcina cumpărătorului, s'a menținut în dreptul modern, pe temeiul maximei, „res perit domino“ ca o consecință logică a transmiterii proprietății în persoana acestuia din chiar momentul contractului, lucru ce reese din lucrările preparatorii ale codului civil francez, din legătura manifestă existență în textul art. 971 între transmiterea proprietății și punerea riscurilor în sarcina dobânditorului, cum și din însăși modul cum legea aplică teoria riscurilor atunci când obiectul obligațiunii nu este un corp cert și determinat, ci lucruri cari se vând după greutate, măsură ori număr, în cari cazuri, legea prin art. 1300 cod. civ. pune riscurile în sarcina vânzătorului — debitor până în momentul când lucrurile sunt cântărite, numărate ori măsurate și aceasta pentru motivul că numai atunci vânzarea devine perfectă și produce efectul ei natural al transmiterii proprietății dela vânzător la cumpărător. Această din urmă opiniune pe lângă temeinicia motivelor pe cari se sprijină, este în armonie cu principiile ce cărmuesc contractele sinalagmatice în cari părțile se obligă reciproc în vederea realizării unei anumite prestațiuni și din moment ce una din obligațiunile conexe și corelative ce și sivesc reciproc de cauză, nu poate fi îndeplinită dintr'o împrejurare neimputabilă părții, cealaltă obligație corespunzătoare cade, pe cale de consecință și astfel contractul fiind complet desființat, urmează că în ipoteza examinată a unei vânzări romane create numai de obligațiuni, nu se pot lăsa riscurile pierderii lucrului în sarcina cumpărătorului, căruia nu i s'a transmis încă proprietatea, căci prin această soluție, cumpărătorul ar rămâne obligat să plătească prețul fără să fi dobândit proprietatea lucrului în vederea căreia a contractat, deci fără echivalent și fără cauză, ceea ce nu este echitabil și nici nu concordă cu raportul de conexitate existent între cele două obligațiuni reciproce într'un contract sinalagmatic. De aceea, soluțiunea care în acest caz pune riscurile în sarcina vânzătorului-debitor, întocmai ca în cazul unei obligațiuni de a face, — va trebui să fie consacrată sub o formă mai precisă la revizuirea codului civil, mai ales că corespunde cu tradiția dreptului nostru așa cum rezultă din dispozițiile codului Andronache Donici și codului Calimah și este consacrată și de legislația engleză și codicii austriac, german și elvețian. (c. Donici Ca. XI paragr. 9; Calimah art. 1909; cod. austriac art. 1447; cod. german art. 323 și 446 și cod. elvețian art. 119).

În fine, printr'o ultimă dispoziție ar fi încă util, de dat o consacrare formală pactului comisoriu expres atât de folosit în contracte sub cele trei forme practicate și cari, în substanță, se reduc: fie la reproducerea prevederilor legale asupra dreptului de rezoluție în caz deneexecutare de obligațiuni, fie la formula unei rezoluțiuni convenționale de drept în acest caz, — cu excluderea judecării, — dar cu necesitatea unei somațiuni de punere în întârziere, fie la forma cea mai riguroasă care prevede rezoluția de drept și fără somațiune. S'ar evita astfel confuziunea ce s'a făcut, câteodată, între clauza pactului comisoriu și condiția

rezolutorie expresă din art. 1019. cod. civ. care se știe că face să depindă rezoluția, de drept și chiar fără știrea părților, de îndeplinirea unui eveniment viitor și necert, pe când pactul comisoriu expres presupune neexecutarea contractului din culpa uneia dintre părți și recunoaște numai celeilalte facultatea de a declara contractul rezolvat de drept și de a putea cere eventual despăgubiri.

Aplicațiunea pactului comisoriu expres a dat loc la jurisprudențe deosebite stabilite de secția I-a și a II-a a acestei Curți asupra chestiunii de a se ști prin ce mijloace de probă se poate stabili refuzul proprietarului creditor de a primi chiria ori arenda datorită, refuz nejustificat, care să excludă culpa creditorului chiriaș ori arendaș și deci să înlăture dreptul la rezoluțiune. Astfel, secția I-a deși nu contestă, că, în general, chestia culpei într'un contract presupune o chestie de fapt, susceptibilă a fi dovedită prin toate mijloacele de probă admise de dreptul comun, totuși când chestiunea culpei se deduce dintr'un fapt juridic, dovada culpei e subordonată restricțiunilor privitoare la dovada faptelor juridice și întrucât o ofertă verbală de plată făcută de debitor și refuzată de creditor, imptică în sine un fapt juridic, dovada acestui fapt și deci a culpei nu poate fi admisă a se face prin martori sau prezumțiuni, ci conform regulilor prevăzute de procedura civilă relative la oferte reale, spre a preveni consecințele și sancțiunile unei neplăți la termen; iar secția II-a decide obicinuît, contrariul pe motivul, că refuzul de plată a creditorului ar fi un fapt material care poate fi dovedit prin orice mijloace de probă, mai ales, că debitorul căruia i se refuză plata, se găsește în imposibilitate de a-și procura proba scrisă a refuzului plății. Chestiunea aceasta, delicată în sine nu atât sub raportul juridic, ci mai ales al consecințelor practice, a fost trimisă de curând în judecata Secțiunilor-Unite ale acestei Curți pentru a stabili — conform principiilor generale relative la probe, — o soluțiune uniformă asupra căreia nu putem astăzi anticipa. Ar fi de dorit însă ca la viitoare revizuire a codului civil, dispoziția specială privitoare la simplificarea formelor de liberare a chiriașului de plata chiriei în contractele prelungite, să fie extinsă și în dreptul comun și sub forma unei dispoziții generale, să fie aplicabilă ori de câteori e vorba ca într'un contract de închiriere, de arendare, sau chiar de vânzare ca debitorul să evite rezoluția de drept a contractului pentru neplata la termen, dânsul să se poată pune la adăpostul acestei sancțiuni fără necesitatea îndeplinirii formelor ofertei reale, adeseori greu de satisfăcut prin chiar mulțimea lor, ci o simplă semnare a sumei datorite în formele prevăzute astăzi în legea de prelungire a contractelor de închiriere, să împiedice rezoluția, sub pretextul unei neplăți, datorite, câteodată, refuzului nejustificat al creditorului. Să se adauge încă, conform codului elvețian, că atunci când termenul de plată cade într'o sârbătoare, semnarea sumei datorite este valabilă făcută și în prima zi de lucru următoare.

Înceind aceste succinte observațiuni ce ne-au fost sugerate de modul cum a decurs judecata unora din recursuri soluționate în anul juecătoresc exprimat, urăm cordial colegilor și baroului, — colaboratorul nostru prețios, — spor și izbândă în munca pentru dreptate ce zilnic îndeplinim cu năzuința statornică către idealul de justiție atât de greu de atins.

Noul an judiciar este deschis.

JURISPRUDENȚĂ

Tribunalul Județului Arad

Desesizare — Restituirea acțelor la Parchet pentru noui cercetări — Art. 199 legea Generala a Vănilor — Obligațiunea instrucțiunii după primirea procesului verbal definitiv de contrabandă

Tribunalul

Având în vedere, că din actele înaintate de către Parchetul local prin rechizitoriul nr. 233 din 12 Ianuarie 1927 reese, că în afacerea de contrabandă care face obiectul acestui proces sunt învinuiți afară de indivizii C. Gh., Gh. A. și P. A. încă cinci persoane care locuiesc în diferite părți ale țării și pe care Parchetul nu i-a înaintat odată cu cei de mai sus, astfel că Tribunalul se găsește în imposibilitate de a păși astăzi la judecarea acestor trei acuzați precum și la disjungerea procesului, întrucât faptul ce se atribuie acestor trei acuzați este în strânsă legătură cu faptul atribuit celorlalți care lipsesc.

Având în vedere, că indivizii C. Gh., Gh. A. și P. A. au fost înaintați de Parchet în stare de arest fără ca la dosar să existe vreun mandat de arestare, astfel că Tribunalul nu are competența de a iși pune mai departe în această situațiune.

Având în vedere, că pe de altă parte contrabanda fiind descoperită ulterior comiterii ei și în adevăr după dispozițiunile ultimului alineat de sub art. 199 legea vămilor se prevede că afacerea trebuie instruită de Parchet, întrucât actele încheiate de funcționarii vamali în asistența dlui reprezentant al Parchetului nu pot fi considerate în sensul cerut de expusul text de lege și ca atare din acest punct de vedere instrucția este incompletă.

Dispunem

Să răstăie dlui prim-procuror al Parchetului Tribunalului Arad dosarele specificate în rechizitoriul nr. 233 din 12 Ianuarie 1927 împreună cu indivizii C. Gh., Gh. A. și P. A. cu mențiunea de a instrui afacerea în sensul cerut de art. 199 alin. ultim din legea vămilor.

Notă. Incheerea publicată mai sus pune din nou în discuțiune unele principii generale introduse în teritoriile noi alipite prin codul de procedură penală din Vechiul Regat și cari încă nu au ajuns a fi pe deplin cunoscute.

În speță, Tribunalul Arad fiind sesizat în mod regulat printr'un rechizitor al Parchetului cu judecarea unei contrabande în care autorii se găseau arestați conform art. 221 l. g. v., în loc de a procedea potrivit prescripțiunilor acestui text de lege, la cercetarea imediată a cauzei dedusă înaintea sa, se desesizează și în baza art. 199 l. g. v. restituie actele Parchetului pentru noui cercetări, al căror obiect de altfel evită al preciza.

Această soluțiune și abstracție făcând de urmările ce poate avea pentru soarta procesului, constituie o violare a principiului inde-

pendenței Ministerului public cum și a normelor privitoare la îndatoririle și obligațiunile Tribunalului în materie represivă.

Potrivit organizației ce i s'a dat de legiuitor, Ministerul public este independent de jurisdicțiunea pe lângă care funcționează și ca atare liber de a lua orice dispozițiuni relative la acțiunea publică cum și de a aprecia oportunitatea cercetărilor ce întreprinde, fără a putea fi cenzurat or blamat de către instanțele de fond.

Prin restituirea actelor Parchetului și prin îndrumarea ce i se dă de a procedea la noui cercetări, Tribunalul săvârșește o imixțiune în acțiunea publică, al cărui exercițiu nu îi aparține, cum și un act de cenzură al activității Parchetului, deoarece implicit și anticipativ se declară acțiunea Parchetului rău fondată, drept pe care nici textele pozitive ale legii și nici doctrina nu îl recunosc instanțelor de judecată¹⁾.

În afară însă de această confuziune de atribuțiuni, hotărârea de mai sus este criticabilă și pentru aceea că, din momentul ce a fost legal investit cu acțiunea publică, Tribunalul avea obligațiunea imperioasă de a se pronunța asupra acestei acțiuni, neputând sub niciun pretext și în afară de cazul de incompetență să refuză a statua asupra cauzei dedusă înaintea sa²⁾, principiu consacrat de altfel și prin art. 323 al. ult. pr. p. în vigoare în Transilvania.

În genere nu se recunoaște Tribunalului facultatea de a se desesiza, fie chiar în mod temporar și de a trimite afacerea la judele instructor sau a-l însărcina cu vreun act singularic de instrucțiune, deoarece conform art. 60, 61 pr. p. actualmente în vigoare în tot cuprinsul țării, acest magistrat nu poate fi investit decât de către Ministerul Public sau partea vătămată constituită parte civilă³⁾, dispozițiuni care după părerea noastră au abrogat prescripțiunile contrarii din art. 318 pr. p. maghiară⁴⁾.

¹⁾ Garraud vol. I pag. 320. Vidal Cours de Droit Criminel nr. 622 pg 782, Sirey cod, instr. crim. adnotațiunile nr. 23, 25, 26 de sub art. 1.

²⁾ Garraud vol. III pg 473.

³⁾ Garraud loc cit. Sirey instr. crim adnotațiunile de sub art. 182 pg 243, 245.

⁴⁾ A se vedea articolul „Aspecte din anul judecătoresc 1926” al dlui V. Păstila publicat în „Ardeal Juridic nr. 2 d. 15 Ianuarie 1926 prin care opintază că Tribunalul poate trimite pricina la judecătorul de instrucție în cazul când anterior nu s'a efectuat instrucția propriu zisă, ci numai cercetări conf. art. 45 pr. p. ori anchete prin ofițerii de poliție judiciară. Credem că această distincțiune nu este autorizată de texte și persistam în ideea contrară că în faza actuală a legislației, singurele moduri de a sesiza pe judele instructor sunt cele prevăzute de art. 60, 61 pr. p.

E de observat totuși, că în sistemul procedural maghiar, tribunalul nu era autorizat a trimite pricina la judecătorul de instrucție decât când în cursul desbaterilor eșea la iveală un fapt nou, neprevăzut în actul de acuzare (art. 318) sau circumstanțe care ar fi fost de natură a da faptului incriminat o calificare mai gravă (art. 325⁵⁾, iar nicidecum să refuze dela început a intra în cercetarea cauzei cu care ar fi fost regulat investit.

Desesizarea Tribunalului apare cu atât mai neexplicabilă cu cât, ca jurisdicțiune de judecată, având între atributele sale și pe acelea de a efectua instrucțiunea *definitivă* a cauzelor, menită a produce convingerea judecătorilor cu privire la chestiunea culpabilității, era în măsură să procedă singur și în mod mult mai rapid și eficace, la orice act de instrucțiune ce ar fi fost de natură a lămurii punctele obscure sau lacunele procedurii preparatorii.

Pentru a justifica punctul său de vedere, Tribunalul se referă în motivarea sa la dispozițiunile art. 199 l. g. v. care prevede că în cazurile în care pe lângă condamnările civile legea prescrie și pedeapsa închisorii, un exemplar din procesul verbal dresat de vamă se va înainta parchetului, care *după ce va instrui afacerea*, o va trimite Tribunalului corecțional care va judeca după *dreptul comun*.

Aplicațiunea acestui text în speța deferită tribunalului Arad, este dintr'un îndoit punct de vedere, eronată.

În primul rând art. 199 l. g. v. are în vedere numai ipoteza când contravenientul nu se găsește în stare de arest și când deci procedura se va urma, după cum precizează însuși textul, conform *dreptului comun* și nici decum cazul special prevăzut de art. 221 l. g. v. când făptuitorii sunt arestați și când judecata se face *imediat*, după o procedură excepțională și urgentă, ce constituie o derogare dela dreptul comun.

Din alt punct de vedere, caracterul obligatoriu ce Tribunalul atribuie acestor cercetări, nu există în realitate, ci, ordonarea cercetărilor și aceasta chiar în ipoteza admisă de art. 199 l. g. v., constituie o simplă facultate de care se poate uza sau nu după apreciere⁶⁾, și asupra oportunității căreia are a se pronunța, după circumstanța și posibilități, numai Ministerul Public și nu și Tribunalul.

⁵⁾ Și acest text a fost abrogat. Vezi Procedura Penală Română de V. M. Dimitriu și V. Păstila pag. 14.

⁶⁾ Merlescu Drep Vamal sancționator, pag. 141.

În afară de erorile de ordin juridic și principial ce am semnalat, încheierea Tribunalului Arad a creat în fapt o situațiune ce echivalează cu o întrerupere efectivă a cursului Justiției.

Într'adevăr, executarea dispozițiilor Tribunalului cu privire la noui cercetări, chiar când ele ar fi juridice și legale, este irealizabilă, de oare ce din momentul ce Parchetul a uzat de calea citațiunii directe înaintea instanței de judecată, nu mai poate deschide din nou acțiune puublică pentru aceleași fapte și împotriva aceluiași persoane înaintea instanțelor de instrucțiune.⁷⁾

N. I. Nicolescu,

Primprocuror Tribunalul Arad.

REZUMATE DE JURISPRUDENTE

Stabilite de instanțele judecătorești div Ardeal și Curtea de Casație

Rezilierea contractului de adopțiune. Credem că expunerile dlui Dem. Tigoianu. (*Arđ. Jur. 3 1927*) sunt în contradicere, cu principiile contractelor. Dl. Dem. Tigoianu nici nu atinge punctul de vedere deciziv și prin urmare nu poate ajunge la o soluțiune potrivită.

Regula că contractul de adopțiune poate fi reziliat din motive de ingratitude, este absolută și nici nu pot să mi închipui o soluțiune contrarie.

Toste contractele pot fi reziliate, dacă una dintre părțile contractante nu îndeplinește contractul și prin urmare cealaltă parte nu mai are interes în acel contract. Este adevărat, că C. C. A. nu admite rezilierea contractului ca sancțiune generală în cazul când cealaltă parte violează contractul, dispunând în art. 910 că violarea contractului nu dă drept principiar la reziliere, ci numai la dreptul de a cere îndeplinirea contractului și despăgubire. Însă, la contractele de adopțiune acea parte care a comis fapte de ingratitude față de adoptant, a violat contractul de adopțiune atât de grav, încât adoptatorul nu poate fi restrâns la drepturile prevăzute de art. 919 cu atât mai mult, cu cât prestațiunea adoptatului nici nu este de natura de a fi obiectul unei acțiuni în îndeplinire. Prin faptele de ingratitude, adoptatul a nimicit întreg contractul. Conform art. 183 și 144 adoptatul care are situația unui copil, e dator adoptantului stimă și ascultare. Îndată ce a comis fapte de ingratitude a violat contractul astfel, că adoptantul are drept la reziliere. Cred că acest caz este chiar exemplu clasic pentru exercițiul dreptului de reziliere.

D-l Tigoianu invocă o analogie, și anume art. 541 care nu exclude descendenții celui desmoștenit. Înainte de toate în art. 541 nu e vorbă de desmoștenire, ci de nedemnitare. De desmoștenire și de drepturile descendenților celui desmoștenit vorbește art. 780. Nedemnitarea și desmoștenirea sunt lucruri

cu totul diferite. Cel nedemn nu moștenește, chiar dacă nu a fost desmoștenit, iar cel desmoștenit moștenește, dacă nu se dovedec fapte care să-l excludă. Cel nedemn nu poate cere nici rezerva, cel desmoștenit însă are drept la rezervă în anumite cazuri. Motivele de nedemnitare sunt determinate în art. 540, iar motivele de desmoștenire în art. 768—770. Nedemnitarea operează ex lege, desmoștenirea ex acto.

Dar analogia e cu totul greșită și din cauză că d-l Tigoianu nu reproduce exact dispozițiunea legii. Nu este exact, că descendenții celui nedemn sau desmoștenit (regula e aceeași pentru ambele cazuri) au drept la succesiune. Acest drept îl au numai, dacă ascendentul lor nedemn sau desmoștenit a murit înaintea testatorului. Este natural că, în acest caz moștenesc, căci în momentul delațiunii se găsesc în directă legătură cu testatorul, căci cel nedemn sau desmoștenit nu mai trăiește și prin urmare descendenții lor nu moștenesc pe baza că sunt descendenții lui, ci pe baza că sunt descendenții testatorului (sau alte rude). Dacă însă cel nedemn sau desmoștenit a supraviețuit testatorului, descendenții săi nu moștenesc de loc. Deci, dacă descendenții adoptatului nu moștenesc după adoptant, se aplică numai consecvent regula din art. 541 și 780, căci nu există nici o legătură între adoptant (testator) și descendenții adoptatului.

Dr. I. Pop.

Curtea de Casație

Cererea de complectare conform art. 409 proc. civ. ard. Hotărârea se va da după o prelabilă desbatere orală, (Art. 409, alin. 4 proc. civ. ard.) Tribunalul ca instanță de apel obligă pe părât, prin sentință la plata sumei de 722 lei 30 bani și la plata speșelor de apel în sumă de 200 lei.

Reclamantul, somat de autoritatea fiscală competentă să plătească și taxa sentinței în suma 60 lei 50 bani, plătește această taxă, dar se adresează Tribunalului cu cererea de a se complectă sentința dată, obligând pe părât și la plata taxei de sentință. Tribunalul, în camera de consiliu, admite cererea această, complectând sentința în modul cerut de reclamant.

Curtea de Casație a casat hotărârea Tribunalului, dispunând ca instanța de apel să hotărască din nou asupra cererii de complectare, după o prelabilă desbatere orală. (*Cas. I. dec. 3946 din 27 Oct. 1926*).

NOTA. — Instanța e obligată conform art. 424 proc. civ. Ard. ca prin sentința ce o dă să hotărască din oficiu cu privire la restituirea speșelor de proces, fixând numeric suma acestor speșe, afară de cazul când e vorba de taxele fiscale, ce urmează a fi evaluate ulterior. Fiind vorba în speță tocmai de o astfel de taxă, adevă de taxa de sentință, ce urma să fie evaluată ulterior de autoritatea fiscală competentă. Tribunalul nu a fost în măsura să arate și mărimea acestor speșe (taxă), dar cu toate acestea trebuia să oblige pe părât și la plata acestor taxe, în mărimea ce se va stabili de autoritățile fiscale. Nedispunând însă Tribunalul nimic în această privință sentința dată nu este complectă și oricare din părțile din proces era în drept să ceară complectarea sentinței conform art. 409 pro. civ. ard. Deci cu drept cuvânt a cerut în speță reclamantul complectarea sentinței.

De oarece însă Tribunalul a admis cererea de complectare fără o prelabilă desbatere orală, după cum pretinde în mod precis procedura civilă ardeleană prin art. 409, alin. 4, a violat prin aceasta dispozițiunile arătate ale procedurii civile, ceea ce a tre-

⁷⁾ Garraud instr. crim. Vol. IV. pg. 592.

buit să aibă de efect casarea hotărârii prin care s'a admis cererea de complectare.

Ilie Tabrea,
Magistral.

Acțiune principală. Cere reconvențională pentru compensație. Când pot fi judecate împreună. Art. 388, 389 și 390 pr. civilă Ardeleană. În fapt: Recurenta susține că, Curtea de apel a aplicat și interpretat greșit art. 388, 389 și 390 pr. civ. și a violat art. 425, prin aceea că, reformând sentința Tribunalului, a respins cererea sa de a se da sentința parțială în acțiunea ce intentase intimatului, dispunând să se judece acțiunea împreună cu cerea reconvențională prin care se opune compensațiunea.

În drept: După art. 389 pr. civ. aplicabilă în Ardeal, darea unei sentințe parțiale pe temeiul recunoașterii părâtului, care opune compensațiunea, este condiționată de faptul că, contra acțiunea sau cererea prin care se opune compensațiunea, să nu fie în legătură de conexitate cu acțiunea principală; ori, în speță, Curtea de fond constatând tocmai această legătură și comunitate de temei juridic a fost în drept să respingă cererea recurentei de a obține sentința parțială soluțiune care nu numai că nu contravine textelor de lege invocate de recurent, dar constituie o justă aplicațiune a lor. (Cas. III. dec. 852 1926. Jur. Gl. 2—927).

MINISTERUL JUSTIȚIEI

No. 4814/1927.

Deciziune

Noi, Ministru Secretar de Stat la Departamentul Justiției.

Având în vedere deciziunea acestui Minister cu No. 96004 din 1 Decembrie 1925, prin care „contribuțiunile benevole” ce se plăteau de părți instanțelor judecătorești pentru imprimare și pentru serviciul cărților funduare din Ardeal, reglementate prin ordinele circulare ale desființatului Directorat General al Justiției din Cluj, cu No. 22001 și 22002, au fost desființate;

Având în vedere intervențiunile scrise ale d-lor Prim-Președinți ai Curților de apel din Ardeal, cum și acelea d-lor Decani ai Corpului de avocați cari toți cer înființarea „contribuțiunilor benevole” și că în deosebi domnii avocați ai barourilor din Ardeal, se angajează să plătească de bună voie, fără nici o rezervă suszisele contribuțiuni benevole;

Având în vedere că aceste contribuțiuni sunt destinate să alimenteze fondurile necesare fonționării tipografiei cărților funduare

de pe lângă Curtea de apel din Cluj, care furnizează toate formularele de imprimare prevăzute de legile și regulamentele în vigoare, atât justițiabililor cât și instanțelor judecătorești din Ardeal.

Având în vedere în sfârșit, că motivele desființării acestor contribuțiuni benevole, arătate în suszisa deciziune, astăzi nu mai există, întrucât înșiși cei cari le vor achita, cer în mod hotărât și insistent reînființarea lor, arătând avantajele cari decurg pentru părți din reînființarea acestor contribuțiuni;

Decidem:

Art. I. Deciziunea acestui Minister cu No. 96004 din 1 Decembrie 1925 este desființată pe ziua de 1 Februarie 1927.

Art. II. Quantumul „contribuțiunilor benevole”, modul de percepere și de administrațiune a acestora se vor face potrivit normelor ce se fixează prin alăturatul regulament aprobat de noi.

Art. III. Domnul Director General al Contabilității Ministerului este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a acestei deciziuni, pe care o va comunica de îndată Curților de apel din Ardeal spre a lua cuvenitele măsuri de aplicare.

Data astăzi, 26 Ianuarie 1927.

Ministrul Justiției
(ss) T. Cudalbu.

Director General
(ss) Garoescu.

Regulament

privitor la stabilirea quantumului, perceperea și administrarea „contribuțiunilor benevole” ce se plătesc instanțelor judecătorești din circumscripția Curților de apel Brașov, Cluj, Oradea, Tg. Mureș și Timișoara, pentru imprimare și pentru cărțile funduare.

A)

Taxe la fondul cărților funduare:

I.

1. Pentru inscripțiunile de orice natură ale proprietății, în Cartea funduară, cu excepțiile arătate în acest Regulament, se va percepe o taxă stabilită pe baza valorii (prețului) imobilului, constatată la stabilirea taxei către Stat.

2. Această taxă va fi plătită numai în lei întregi.

3. Dacă valoarea arătată la p. 1, nu trece de 1000 Lei, se va încasa o sumă de 2 lei,

peste	1000—	2000	Lei	4	Lei
"	2000—	3000	"	6	"
"	3000—	4000	"	8	"
"	4000—	5000	"	10	"
"	5000—	6000	"	12	"
"	6000—	7000	"	14	"
"	7000—	8000	"	16	"
"	8000—	9000	"	18	"
"	9000—	10000	"	20	"
"	10000—	20000	"	40	"
"	20000—	100000	"	100	"

și așa mai departe, după fiecare 5000 sau fracțiune sub 5000 Lei se va percepe în plus câte 3 Lei.

II.

4. La înscrierea de ipoteци, servituți ori alte drepturi de orice natură (ca de ex. arendă, chirie, etc.) încasările pentru fondul cărților funduare se fac conform dispozițiilor punct. 1. No. 1, 2, 3.

5. La valoarea ipotecelor capitalul, dobânzile și cheltuielile (ori suma de garanție a speselor), vor fi adunate, dobânzile socotindu-se cel mult pe trei (3) ani.

6. La servituți calcularea valorii să face conform dispozițiilor procedurii civile, aceeași calculare se face și la celelalte drepturi (arenzi, chirii, etc.)

III.

7. Incasările după înscrierea succesiunilor și legatelor, se face în conformitate cu cele cuprinse la p. I. No. 1—3 și II. No. 4—6. Sumele le vor încasa notarii publici, cari le vor vârsa instanței cărții funduare competentă.

8. Incasările se vor face și pentru prenotajunea oricărui drept.

9. Nu se va cere nici o sumă pentru radierea de orice natură.

10. Nu se va cere nici o sumă pentru înscripțiile, ce se fac pe cale de execuțiune silită ori de asigurare, cum nici după cele ce urmează a se face în baza adresei vreunei autorități.

11. Sumele prevăzute în acest regulament se vor primi și pentru notațiuni, cu excepția notațiunii de curatelă, faliment, ori altele făcute în baza adresei autorităților. După notațiunea proceselor în radieră, ipotecare sau de prioritate, înaintate direct la autoritățile C. F. se vor încasa aceleași sume ca la I. 1—3.

12. Dacă într'aceeaș petiție se cer mai multe înscripțiuni, valoarea celor de aceeaș natură se adaugă fiecare separat, iar sumele ce se vor încasa pentru fondul C. F. se vor calcula după valoarea cea mai mare, neadmițându-se însă cumulul altor fel de înscripțiuni. Așd de ex. dacă în legătură cu întabularea dreptului de proprietate în baza alor 2—3 contracte de vânzare, cumpărătorul va cere în aceeaș petiție de ex. și întabularea sau prenotarea dreptului de uzufruct, sau de ipotecă pentru prețul de cumpărare sau restul acestuia, ori pentru unul sau mai multe împrumuturi contractate asupra imobilelor cumpărate, în vederea achitării prețului de cumpărare, atunci nu se va plăti separat pentru înscrierea dreptului de proprietate, separat pentru uzufruct, separat pentru ipotecă, nici nu se vor aduna valorile toate ale tuturor acestor drepturi, ci încasarea se va face după suma cea mai mare a valorilor adunate pe categorii de drepturi, astfel, dacă suma prețurilor de cumpărare ale contractelor valorificate în aceeaș petiție va fi mai mare decât suma totală a creanțelor ipotecare, a căror întabulare se cere, — ori viceversa — plata se face numai odată și anume pentru suma cea mai mare a valorilor astfel adunate.

IV.

13. Nu se încasează nimic pentru înscripțiile ce se fac în favoarea Statului, a județelor, comunelor, sau a fundațiilor publice. Dacă însă în aceeaș petiție se cer înscripțiuni în favoarea vreunui parti-

cular, acesta va plăti suma cuvenită pentru înscripția ce-l interesează.

14. Sumele încasate nu se vor reînopola părților nici în cazul, dacă cererea pentru întabulare, prenotare sau notațiune va fi respinsă.

A)

Taxe la fondul imprimatelor

V.

În procesele civile și în cauzele grațioase

15. Se va încasa prețul imprimatelor în procedura civilă pentru acțiuni, justificări, opoziții, reînnoi de proces, excepții (la cambii etc.) apeluri, contestațiuni, recursuri, recursuri în casate (cereri de revizuire) și petiții echivalente cu acțiuni (adică prin care se inițiază o procedură) fie, că ele vor fi înaintate prin act separat în scris, fie la proces-verbal, și anume după valoarea obiectului:

a)	până la	200 Lei	nimic.		
b)	peste	200	până la	2.000 Lei	5 Lei
c)	"	2.000	"	5.000	10 "
d)	"	5.000	"	10.000	20 "
e)	"	10.000	"	30.000	30 "
f)	"	30.000	"	40.000	40 "
g)	"	40.000	"	50.000	50 "
h)	"	50.000	"	75.000	75 "
i)	"	75.000	"	100.000	100 "
j)	"	100.000	"	150.000	150 "
k)	"	150.000	"	500.000	250 "
l)	"	500.000	"	1.000.000	400 "
m)	"	1.000.000	"	2.000.000	600 "
n)	"	2.000.000	"	3.000.000	800 "
o)	"	3.000.000	după fiecare	1.000.000 (un milion)	
			început încă	câte 500 Lei	în plus.

16. În procedura de execuție se încasează prețul imprimatelor numai la petițiile pentru ordonarea execuției silită de asigurare și recursuri conform p. 15.

17. În procedura succesorială, încasările pentru imprimate se fac numai la petițiile pentru eliberarea certificatului de moștenire sau de legatar, și recursuri conform p. 15.

18. În toate celelalte proceduri de natură civilă grațioasă, imprimatele vor fi plătite numai după cererile echivalente acțiunilor (inițiatore de procedură) și recursuri conform p. 15.

19. Nu se va plăti nimic pentru desbateri, ori pentru alte acte și petiții, enumerate la punctele 15—18.

20. După petițiile înaintate la C. F. nu se va încasa nimic pentru formularea judecătorești. Numai după acțiunile înaintate la C. F. cum și după petițiile de licitație imobiliară, asemenea după petițiile de execuție înaintate la secția C. F. — și recursuri — conform p. 15—19.

21. În cauzele al căror obiect nu este evaluabil dacă procedura se începe la judecătorie, încasările se fac după p. 15 c. (adică 10 Lei), iar dacă se începe la tribunal, după punct 15 d. (adică 20 Lei). Această sumă de 20 Lei se va plăti și în cauzele de Stat civil deschise la tribunal (de ex. divorț, declararea de mort, legitimăție sau nașterea ilegitimă etc.) dacă însă procedura este împreună și cu creanțe (pretenții) de avere, baza calculațiunei o va forma valoarea cea mai mare fără însă ca să se încaseze sume separate pentru acțiunea referitoare la statul civil, și separate pentru celelalte pretențiuni neadmițându-se un astfel de cumul în acest scop.

22. În caz de îndoială servesc de călăuză prin

analogie dispozițiile legii XLIII. din 1914, cu deosebire § 31.

23. Prețul imprimatelor de citațiuni, înmânări, sentințe etc. cum și al tuturor actelor judecătorești este cuprins în pozițiile punctelor 15—21 și nu se plătesc calculate separat.

24. Părțile cari au dreptul de paupertate în baza procedurii civile (I:1911), sunt scutite de plata prețului imprimatelor conform și în condițiile §§ 75—78 legea XLIII:914.

Incasarea ulterioară se face conform acestor §§.

25. Statul în procesele sale nu va plăti prețul imprimatelor presupunând, că reprezentanții săi vor anexa formularele necesare întocmite conform legilor, în numărul prescris de exemplare.

26. Sumele — pentru prețul imprimatelor — le plătește partea, care înaintează actul (acțiunea, pețitia șcl.)

27. Sumele plătite sunt cheltuieli necesare în proces și astfel vor fi adause către aceștia, la fixarea cheltuielilor de proces.

În cauzele, în cari părțile sunt reprezentate prin avocați cari avansează aceste spese instanțele vor majora la fixare, cu câte 50—100%, sumele plătite.

C)

Administrarea taxelor

IV.

28. Sumele prevăzute la punctele A) și B) se vor percepe la înaintarea actului sau înainte de debalare, de către registratorul general sau funcționarul delegat în acest scop de către șeful instanței sau al parchetului și le va introduce într'un registru separat conform modelelor de sub punctul 29. Numărul curent al acestui registru sub care s'a înscris suma încasată va fi arătată și pe actul sau procesul verbal respectiv precum și pe o însemnare separată despre aceste plăți, ținută la dosarul respectiv.

29. Registrul de incasări la fondul cărților funduare la judecătorii ca autorități de carte funduare și la fondul imprimatelor la judecătorii, tribunale și parchete va fi ținut conform următorului model:

1 No. curent	2 Nrul de înregistrare al actului și data după care s'a făcut incasarea	3 Numele și pronumele părții care a plătit	4 Suma încasată		5 Observațiuni
			Lei	b	

30. Incasările se vor încheia zilnic, le va controla și semna și șeful instanței (parchetului), iar la sfârșitul lunii sumele din coloana 4 se adună, se arată și în litere și se vor înainta de îndată, până în 8 ale lunii ce urmează, la adresa primului președinte al Curții de Apel (procurorului general) res-

pectiv; recepisa despre trimiterea sumei urmând a se lipi pe pagina respectivă a registrului de incasare.

31. Registrul de incasări la fondul cărților funduare și al imprimatelor la Curțile de Apel și Parchetului General va fi ținut conform următorului model:

1 Nrul curent	2 Instanța (parchetul) ce a trimis banii	3 Suma		4 Observații	5 Nrul curent	6 Instanța la care s'a trimis banii	7 Suma		8 Observații
		Lei	b				Lei	b	

Acest registru va fi încheiat tot la sfârșitul lunii, în coloana observațiilor se va arăta numărul actului justificativ, aceste acte vor fi căstrate separat.

32. — Pentru plățile făcute la fondul cărților funduare li se va elibera părților adeverințe de plată după modelul următor:

Aceste chitanțe vor fi imprimate și confecționate în fascicule cusute conținând câte 100 pagini fascicolul și pe fiecare pagină câte 6 bucăți de chitanțe, contra chitanțe și cupoane de control, cari vor fi perforate.

Partea „C” va fi predată părții, — partea „B”

(contra-chitanță) semnată de parte va fi lipită pe act iar partea „A” va rămâne la color, păstrată pentru controlul jurnalului. Toate trei vor purta semnătura incasatorului.

33. — Pentru plățile nereprezentate prin avocați deasemenea se vor elibera adeverințe de plată după modelul următor:

Cele menționate în alin. ultim al pct. 32 își află deopotrivă aplicarea și la modelul dela punct 35.

34. — În scopul de a înlesni Dilor avocați și notari publici plata taxelor la fondul imprimatelor și

prestață de respectivii funcționari în afară de orele oficiale.

Primul președinte al Curții de apel s'au locșitorul său va primi pentru lucrările în plus ce are a le face în afară de orele legale în legătură cu acestea administrațiuni, diurna obișnuită la ședințele Ministerului (însă cel mult până la 12 ședințe pe lună.)

Justificarea acestor lucrări în afare de orele oficiale se va face la toate instanțele cu Proces-verbal dresat pentru fiecare zi separat și semnat de către toți cei interesați și de către șeful instanței.

38. Pe lângă fiecare Curte de apel se înființează câte o comisie administrativă a ambelor fonduri.

Această comisiune va fi compusă de primul președinte al Curții, președintele cel mai vechi în grad, sau unde nu sunt președinți, cel mai vechi consilier în grad, procurorul general al Curții, inspectorii judecătorești, decanii barourilor avocaților și notarilor publici, dela reședința Curții.

39. Comisiunea prevăzută la No. 38 are dreptul a lua dispozițiuni asupra sumelor incasate la cele două fonduri, însă numai pentru cheltueli necesare: tipografiei, cărților funduare ori nevoilor justiției.

Aprovizionările cu materiale se vor face pe baza de oferte închise, pentru cheltuelile de peste 100.000 Lei, iar aprobările se va da de Comisiune, cu încheiere de proces verbal.

Socotelile lunare se prezintă Comisiunii pentru aprobare după ce vor fi fost revizuite și verificate de contabilitatea Curții.

Socotelile anuale ale fiecărei Curți de apel se vor controla și verifica de Primii președinți ai celorlalte 4 Curți de apel din Ardeal.

40. Remizele și indemnificațiile fixate funcționarilor judecătorești precum și magistraților la Nr. 38, se vor constata prin stete de plată ce se vor întocmi lunar și se vor înainta Ministerului pentru prealabila aprobare.

Nici o altă plată, sub formă de ajutor, indemnitate sau onorar, nu se poate acorda fără autorizarea Ministerului.

41. Comisiunea va ține ședințe după necesitate. Va putea decide numai fiind de față trei dintre membrii.

Membrii Comisiunii vor primi diurna prin stete, obișnuită în comisiile Ministerului de Justiție.

42. Acest regulament se pune în aplicare pe ziua de 10 Februarie 1927.

Ministrul justiției:
ss. Cudalbu

INFORMAȚIUNI

A apărut în editura „Cultura Națională” București *Rechizițiunea imobilelor în dreptul public și privat* de cunoscutul scriitor juridic dl. *Corneliu Botez*, Consilier la Curtea de Casație. Chestiunea magistral tratată și documentată e de o importanță mare îndeosebi pentru provinciile alipite, unde domnește așazicând sistemul rechizițiilor și dreptul de a fi ordonate de către Comisiunile mixte administrative, în

curând eruditul autor va da la lumină o altă lucrare „*Arbitrariul legislativ și legalitatea*”, temă ce a format subiectul unei strălucite conferințe pe care dl. Consilier *Corneliu Botez* a ținut-o la Institutul de Științe Administrative din București și asupra căreia vom reveni.

* * *

În biblioteca „Ardealul Juridic” editura „Cultura” Cluj a apărut „Câteva păreri asupra legii accelerării judecăților” de dl. *I. Mănescu*, președinte la Curtea de Apel din Cluj. Broșura discută oportunitatea și folosul legii accelerării după rezultatele obținute până în prezent. Se află de vânzare la administrația revistei și costă 25 lei.

Pentru dnii avocați și magistrați recomandăm următoarele cărți de drept, absolut necesare: *Volumul XI—XII* din Codul General al României; *Legi noi de unificare* aplicabile în întreaga țară (Vechiul Regat, Ardeal, Bucovina și Basarabia), adnotate cu referințe și note de trimitere de *C. Hamangiu* Consilier la Inalta Curte de Casație, directorul revistei „Pandectele Române”. Un mare volum, legat în pânză, hârtie velină, tipărit pe 2 coloane, cu 1240 pagini. Prețul 600 lei. Editura Librăriei Alcalay, Calea Victoriei 27 București.

* * *

A apărut: *Codex Romaniae* cuprinzând toate codurile cu ultimele modificări: Noua Constituție, Codul civil, Procedura civilă, Codul comercial, Codul penal, Procedura penală, Legea accelerării și Codul Silvic, cu un index alfabetic general, adnotat cu referințe și note explicative, de *C. Hamangiu*, consilier la Inalta Curte de Casație, director al revistei „Pandectele române”. Un volum format portativ de buzunar, lipărit pe 2 coloane, legat elegant în pânză, hârtie subțire specială, cu peste 1000 pagini. Prețul 350 lei. Editura „Cultura Națională” strada Paris 1 București.

* * *

A apărut: *Opere complete în 4 mari volume* premiate de Academia Română cu marele premiu al Statului „Gh. Assachi”; *Codul civil adnotat* cu trimiteri numeroase la doctrina franceză și română și cu jurisprudența română completă dela 1868 până la 1926, cu indexe alfabetice la fiecare articol, de *C. Hamangiu*, consilier la Inalta Curte de Casație, directorul revistei juridice „Pandectele române”. Fiecare volum broșat 400 lei. Toate 4 volumele 1600 lei. Legate în pânză 2050 lei. Editura Librăriei Alcalay, Calea Victoriei 27 București.

Domnii abonați ai revistei sunt cu insistență rugați a trimite abonamentul ce ne dătoresc și a-l reînnoi fără întârziere.

Administrația

» AGRICOLA «

SOC. AN. DE ASIGURĂRI GENERALE

FONDATA
1906

FONDURI DE GARANȚII LEI: 35,473.258

*Primește asig-
urări în toa-
te ramurile*

Direcțiunea gene-
ală: București, Ca-
lea Victoriei Nr. 11
Direcțiunea regio-
nală: Cluj, Str.
Nicolae Iorga 11

Reprezentanțe: Toate orașele din România

Banca Centrală

PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERT
S O C. AN. IN CLUJ

Str. Reg. Maria Nr. 1-3

Capital: Lei 50,000.000

Fondri: Lei 8,000.000

Filiale: Alba-Iulia, Bistrița, Hafeg, Sibiu, Turda

Secția de cereale - Secția de Coloniale
Fabrică de surogat de cafea „Centrală”
Secția specială pentru cement - Secția
de bancă și devize - Execută tot
felul de tranzacțiuni bancare, plăți
pe toate piețele interne și streine
Depunerile se fructifică în
condițiunile cele mai favo-
rabile - Impozitul du-
pă depuneri îl plă-
tește institutul

LEGATURI DIRECTE CU AMERICA!

» NATIONALA «

SOC. GENERALA DE ASIGURARE IN BUCUREȘTI

Capital și fonduri de garanții
proprii peste 120
milioane lei

AGENTII IN TOATE ORASELE DIN TARĂ

INDUSTRIA SĂRMEI S. A. Cluj

Fabrica: Ghiriș

Fabricăm:

Sârmă laminată, Fier de beton, Scoabe, Cue de tot felul, Sârmă arsă,
arămiță, Sârmă de oțel, Arcuri de mobile. Sârmă ghimpată, Agrafe.

Cereți ofertă dela singurul încredințat cu vânzarea produselor noastre:

FERARIA SOC. AN.
Cluj, Calea Victoriei No. 29.

Telefon: 4-40, 3-47. — Adresa telegrafică: „FERARIA” Cluj.